

Universitatea Tehnică a Moldovei

**NATURA JURIDICĂ A APELULUI ÎN
PROCEDURA CIVILĂ**

Student: Ursu Vlad

Coordonator: Lupașcu Zinaida, conf., univ.

Chișinău, 2023

CUPRINS:

Adnotare la teza de licență cu tema “Natura juridică a apelului în procesul civil”, Chișinău 2023, studentul Ursu Vlad.....	10
INTRODUCERE.....	12
I. CONCEPTUL ȘI IMPORTANȚA APELULUI PRIN PRISMA DOCTRINARĂ ȘI LEGISLATIVĂ A PROCEDURII CIVILE.....	15
1.1 Aspecte istorice privind apelul în procedura civilă.....	15
1.2 Esența și mportanța instituției apelului în cadrul procedurii civile.....	19
1.3. Particularitățile apelului în procedura civilă din RM.....	24
1.4. Concluzii la Capitolul I.....	40
II. ELEMENTELE CONSTITUTIVE ALE APELULUI.....	41
2.1.Obiectul apelului.....	41
2.2.Subiecții apelului.....	51
2.3.Temeiurile declarării apelului.....	66
2.4. Concluzii la Capitolul II.....	78
3.ASPECTE PRACTICE CU PRIVIRE LA CĂILE DE ATAC PRIN APEL.STUDIUL DE CAZ.....	80
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	92
ANEXE.....	94

ADNOTARE

Numele, Prenumele: Ursu Vlad

Titlul lucrării: Natura juridică a apelului în procedura civilă. Teză pentru obținerea gradului științific de licențiat în drept.

Structura tezei: Lucrarea începe cu introducere, este alcătuită din trei capitole și, în final, cuprinde concluzii generale și recomandări, anexe și bibliografie.

Cuvinte-cheie: apel ,procedură civilă,jurisdicție superioară, audiere, proces-verbal, declarațiile martorului, mijloc de probă, magistrat, dreptul de apel,cale de atac.

Scopul și obiectivele tezei: scopul constă în cercetarea complexă a probelor și probațiunii în cadrul dreptului procesual penal prin prisma aspectelor teoretice și practice, astfel am analizat actele normative care regelementează instituția mijloacelor de probă și procedeele probatorii.

Obiectivele generale a tezei sunt orientate spre cercetarea complexă și sistemică a procesului judiciar în instanța de apel ,caracterizarea conceptului de apel;determinarea esenței și particularităților instituției juridice-apelul;determinarea, caracteristica și analiza hotărârilor care pot fi atacate cu apel;studierea cercului de subiecți ce pot apărea în calitate de parte și să aibă dreptul să depună o cerere de apel;

Metodele aplicate la elaborarea licenței: la baza lucrării de licență au fost folosite mai multe metode,și anume *metoda logică*- prin care am analizat și cercetat ,atât legislația națională și internațională, metoda comparativă- am aplicat în vederea specificării diferențelor dintre instanța de fond și cea de apel,*metoda analitică*- prin care am examinat detaliat procesul judiciar în instanța de apel.

Metodele aplicate în studiu sunt bazate pe analiza în detaliu a actelor normative și doctrinei naționale și internaționale cu privire la subiectul dat și anume procesul judiciar în apel

Rezultatul concret obținut: în rezultatul examinării doctrinei de specialitate, legislației în vigoare, culegeri de documente și practica judiciară am realizat o cercetare mai amplă și am expus o analiză mai detaliată asupra temei „ Natura juridică a apelului în procedura civilă„, concluzionând că Această instituție este de o importanță majoră pentru cetățeanul de rând, care are certitudinea că, chiar dacă hotărîrea emisă de prima instanță este contrară legii, aceasta nu devine definitivă ci poate fi transmisă spre reexaminare unei instanțe superioare unde activează magistrați cu o activitate mai vastă în domeniu.

ANNOTATION

Last name, first name: Ursu Vlad

Title: The legal nature of the appeal in the civil procedure. The thesis for obtaining the scientific degree of licensing in law.

Structure of the paper: The work starts with introduction, consists of three chapters and finally contains general conclusions and recommendations, annex and bibliography.

Keywords: appeal, civil procedure, higher jurisdiction, hearing, minutes, witness statements, evidence, magistrate, right of appeal, appeal..

The purpose of the paper: the aim is to investigate the evidence and evidence in the framework of criminal processing law.

General objectives: the purpose consists in the complex research of characterization of the appeal concept; determination of the essence and particularities of the legal institution-appeal; determination, characteristics and analysis of decisions that can be appealed; studying the circle of subjects who can appear as a party and have the right to file an appeal;

Methods applied to the elaboration of the paper: at the basis of the licensed paper we used two methods, the logical method - by which we analyzed and investigated national and international, the analytical method - by which we examined in detail the differences between the court of first instance and the one of appeal - through which I examined in detail the judicial process in the court of appeal.

The methods applied in the study are based on the detailed analysis of normative acts and national and international doctrine regarding the given subject, namely the judicial process in appeal

The concrete result obtained: in the result of the examination of the specialized doctrine, the legislation in force, collections of documents and judicial practice, we carried out a more extensive research and presented a more detailed analysis on the topic "The legal nature of the appeal in the civil procedure", concluding that This institution is of a of major importance for the ordinary citizen, who has the certainty that, even if the decision issued by the first instance is contrary to the law, it does not become final but can be sent for re-examination to a higher court where magistrates with a wider activity in the field are active..

INTRODUCERE

Actualitatea temei investigate. Apărarea drepturilor, cât și libertăților și intereselor legitime persoanelor fizice, în cazurile când le sunt încălcate sau contestate neîntemeiat, reprezintă o condiție indispensabilă de edificare și funcționare a unui stat de drept. Un rol deosebit în realizarea acestor condiții îl joacă instanțele de judecată.

În conformitate cu legea supremă , și anume în art. 20 al Constituției Republicii Moldova,și-a găsit confirmare principiul de „*accesului liber la justiție*”,conform căruia orice cetățean are dreptul de ai fi satisfăcută de către instanțele de judecată competente ,cum ar fi actele care violează drepturile, libertățile ,cât și interesele legitime ale acestuia.

“*Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* a proclamat,în art. 6, acest drept la un proces echitabil, în virtutea căruia “*orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil*”. [1 pag. 342-348.]

Așadar, procesul civil, care reprezintă activitatea ,care este reglementată de lege, a instanțelor judecătorești cu privire la examinarea și soluționarea pricinilor civile,deseori nu reprezintă un scop în sine. Această activitate are drept sarcină primordială de a apăra drepturile, libertățile și interesele legitime atât a persoanelor fizice,cât și a persoanelor juridice. Sarcina dată este realizată într-un mod efectiv, numai în cazul când hotărârile instanțelor de judecată adoptate sunt legale și întemeiate.

Adoptarea unei hotărâri judecătorești legale și întemeiate sau corecte, este o sarcină foarte dificilă, din considerentul că înfăptuirea justiției, la general , nu constă în căutarea mecanică a unei soluții în buchia legii printr-o simplă suprapunere a tuturor normelor juridice care se referă la circumstanțele de fapt.

Sarcina nominalizată poate fi considerată deseori drept una ideală, deoarece nu există în realitate garanții absolute care ar asigura corectitudinea tuturor actelor judecătorești.

Legislația procesual-civilă din Republica Moldova conține un amalgam de reguli, care conferă justițiabililor încrederea precum ,că toate hotărârile judecătorești sunt corecte. Printre aceste mecanisme juridice ce sunt orientate de a înlătura erorile comise, o importanță este acordată căilor de atac al hotărârilor judecătorești. Este unanim recunoscut faptul,că această instituție ar reprezenta o garanție fundamentală și generală a dreptului la apărare și pronunțarea unor hotărâri legale și întemeiate.

Calea de atac a apelului este cea mai frecvent utilizată de către persoanele care se consideră lezate în drepturi, datorită ansamblului de hotărâri care pot fi atacate.

Potrivit «*Notei Informative cu privire la activitatea Colegiului civil al Curții de Apel Chișinău, și reieșind din datele statistice prezentate s-a observat o majorarea a numărului dosarelor prevenite în adresa Curții de Apel Chișinău în ordine de apel* .
[<http://ca.justice.md/files/file/Curtea%20de%20Apel%20Chisinau/Nota%20inf%20civ%209%20luni%20CA%20Chisinau%202010.pdf>]

Faptul că nu există o listă expresă de temeuri obligatorii care ar fi invocate la depunerea cererii de apel, îi oferă cetățeanului de rînd posibilitatea să atace hotărîrea judecătorească fără a avea la bază unele prevederi legale ci doar simpla convingere că a fost nedreptățit.

Avînd în vedere cele invocate mai sus, studiul apelului devine actual și necesar.

Scopul și obiectivele tezei. Reieșind din actualitatea temei pe care am expus-o supra, *scopul* prezentei teze constă în a face o analiză a naturii juridice a apelului ca instituție, și în special, o expunere al obiectului (nemijlocit al hotărîrilor care pot fi atacate cu apel), cât și subiecților care sunt în drept să declare apel, și deasemenea determinarea acelor temeuri, ce pot fi invocate în caz de depunere a cererii de apel.

Pentru atingerii scopului preconizat am stabilit următoarele **obiective**:

- *Relevarea apariției și dezvoltării istorice a apelului;*
- *Caracterizarea conceptului de apel;*
- *Determinarea esenței și particularităților instituției juridice-apelul;*
- *Determinarea, caracteristica și analiza hotărîrilor ce pot fi atacate cu apel;*
- *Studierea cercului de subiecți ce pot apărea în calitate de parte și să aibă dreptul să depună o cerere de apel;*
- *Cercetarea tuturor temeiurilor de declarare ale apelului.*

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Chiar și din titlul tezei, reiese că se urmărește scopul de a studia instituției apelului din punct de vedere teoretic. Concluziile doctrinare și analiza legislației procesuale civile ajută atît de practicienii, în cadrul utilizării nemijlocite a unei asemenea căi de atac, precum și de doctrinari sau a masei studioase la facultățile de drept din țară. În lucrare ne-am străduit să identificăm anumite deficiențe atît a legislației procesual-civile, cît și a practicii judiciare a Republicii Moldova.

Suportul metodologic și științific al lucrării. La elucidarea subiectului propus a fost utilizat un complex areal de metode științifice:

- 1 *Metoda istorică*, care are menirea să identifice sensul evenimentelor din trecut, pentru relevarea acestora;
- 2 *Metoda logică*, care reprezintă o aplicare a procedeeleor, și a studiului inerent cu o sinteză argumentă pe cale strict deductivă;

3 *Metoda comparativă*, care constă în evidențierea trăsăturilor comune și a particularităților contractelor consensuale în domeniul cercetat, extinderea orizontului istoric și științific;

4 *Metoda cantitativă*,

5 *Metoda transcendențială*, utilizată pentru a elabora o formă și un conținut prezentului studiu.

6 *Metoda instituționistă* menită să prelucreze toate datele empirice, pentru evidențierea scopului și realizarea tuturor obiectivelor tezei.

7 Metoda fenomenologică, datorită căruia a fost efectuată o analiza practicii judiciare.

8 Metoda bibliografică necesară pentru selectarea unei bibliografii ample pentru materialul prezentat

Structura și volumul tezei. Lucrarea este constituită din introducere, trei capitole structurate în patru, respectiv trei paragrafe, concluzii și recomandări, bibliografie. Teza este expusă pe 101 pagini.

Bibliografie:

Acte normative internaționale :

1. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04.11.1950. Tratatul internațional ale Republicii Moldova (1990-1998). Vol. I Ediție oficială – Chișinău, 1998, p. 342-348

Acte normative interne :

2. Constituția RM din 29.07.1994, Monitorul Oficial al R.M. nr. 1 din 12.08.1994.
3. Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 06.06.2002, M.O. nr. 82-86/661 din 22.06.2002.
4. Codul de Procedură Civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30.05.2003, Monitorul Oficial al RM nr. 111-115/451 din 12.06.2003.
5. Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000 M. Of. nr. 57-58 din 18.08.2000.
6. Legea privind actele legislative nr. 780-XV din 27 decembrie 2001. MO al RM nr. 36-38 din 14 martie 2002.
7. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a RM: "Cu privire la examinarea pricinilor civile in ordine de apel" nr.15 din 03.10.2005, Buletinul Curtii Supreme de Justitie a Republicii Moldova, 2006, nr.1.

Acte normative ale altor state :

8. Codul de procedură civilă al Franței (Nouveau Code de Procedure Civile) din 05.12.1975.
9. Codul de procedură civilă al Slovaciei.
10. Codul de procedura civila din Ungaria
11. Codul de procedură civilă al Belgiei din 29.06.1967.
12. Codul de procedură civilă a Federației Ruse din 14.11.2002
13. Codul de procedura civila al României din 11.09.1865.

Manuale, tratate, monografii:

14. Alexandrescu, D., Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român, tom III, p. a II-a, Atelierele Grafice Socec et co SA, București, 1972.
15. Andea, A. în Colectiv, Istoria Românilor (apărută sub egida Academiei Române), Ed. Enciclopedică, București, 2002, vol. VI.
16. Andrioli, V., Lezioni di diritto processuale civile, Napoli, 1961, vol. I.
17. Avornic, Gheorghe, Teoria general a dreptului, ed. Cartier Juridic, Chișinău, 2004.
18. Belei Elena, Chifa Felicia, Cojuhari Alexandru, Crețu Vasile, Darii Lilian, Lavric Liliana, Macovei Gheorghe, Munteanu Alexandru, Drept procesual civil, Partea special, Chișinău, 2009.
19. Boroi , Gh., Drept procesual civil-note de curs , vol.II Ed.Romfel , București, 1993.
20. Cădere, V., Curs de procedură civilă, partea I, Universitatea „Regele ferdinand I” din Cluj, 1946.
21. Ciobanu, V. M., Drept procesual civil, vol.II, Universiatatea din București, 1988.
22. Daghie V. Căile de atac de reformare în procesul civil, București, Editura Național , 1997.
23. Dănilă, Ligia, Roșu, Claudia, Drept procesual civil, Editura All Beck, București, 2004.
24. Deleanu, Ion, Procedura Civilă, vol.2, București.
25. Leș, Ioan, Principii și instituții de drept procesual civil, vol. I, Ed. Lumina Lex, București, 1998.
26. Leș, Ioan, Tratat de drept procesual civil, vol. II, Ed. All Beck, București, 2002.
27. Măgureanu, Florea, Drept procesual civil român, vol.II, Ed. Lumina Lex, 1998.
28. Mihai, Gheorghe C., Fundamentele dreptului, Argumentare și interpretare în drept, ed. Lumina Lex, București.
29. Molcuț, E., Drept privat roman, vol. , Universitatea București, 1979.
30. Perrot, R., Sprick, C., Comentarii asupra Proiectului Codului de procedură Civilă al Republicii Moldova (traducere neoficială), Strasbourg, 2004.

31. Pîrvu, Liviu-Narcis, *Apelul în procesul civil*, Ed. Lumina Lex, București, 2004
 32. Pîrvu, Liviu-Narcis, *Părțile în procesul civil*, Ed. All Beck, București, 2002.
 33. Plastara, Gh., *Curs de procedură civilă*, Universitatea din București, 1940.
 34. Porumb, Gh., *Codul de procedură civilă comentat și adnotat*, vol. II, Ed. Științifică, București, 1962.
 35. Răducan, Gabriela, *Drept Procesual Civil*, Ed. All beck, București, 2005.
 36. Satta, S., *Diritto processuale civile*, Padova, 1967.
 37. Săndulescu-Nanoveanu, I.G., *Explicațiunea teoretică și practică a Codicelui de procedură civilă*, ed. II, București, 1879.
 38. Stătescu, C., *Drept civil*, Ed. Academiei, București, 1970.
 39. Suciuc, Liviu-Narcis, *Părțile în procesul civil*, ed. All Beck, 2002.
 40. Ungureanu, O., *Actele de procedură în procesul civil (la instanța de fond)*, București, 1994.
 41. Vincent, Jean, Guinchard, Serge, *Procedure civile*, ed. Dalloz, 2001.
 42. Zilberstein, S., Ciobanu, V.M., *Notă la decizia nr.674-1987*.
 43. Афанасьев, С.Ф., Зайцев, А.И., *Гражданский процесс*, Издательство Норма, Москва, 2004.
 44. Бенгам, И., *Указ. Соч.*
 45. Борисова, ЕА *Апелляция в гражданском (арбитражном) процессе*, Москва, 2000.
 46. Власов, АА *Гражданское процессуальное право*, Москва, 2003, p. 334.
 47. Давтян А Г *Гражданское роцессуальное право Германии*б Из. Городец Москва 2000.
 48. Исаченко, Л., *Указ. Соч.*
 49. Приходько, И., *Проблемы судебной защиты прав лиц, не участвовавших в деле, в контексте доступности правосудия*, *Хозяйство и право*, 2005, nr. 1.
 50. Рихтер, А. К., *Указ. Соч.*
 51. Треушников, М. К., *Гражданский процесс*, ООО ("Городец-издат,,", Москва, 2001.
- Articole de specialitate :**
52. Ciobanu, V.M., Boroi, G., Nicolae, M., *Dreptul*, nr.2/2001.
 53. Cojuhari, A., *Comentariul deficiențelor Codului de procedură civilă*, *Dreptul*, 2004, nr. 4 (53).
 54. Munteanu, A., *Apărarea judiciară a drepturilor persoanelor neantrenate la judecarea pricinii*. *Revista națională de drept*, 2007, nr. 10.
 55. Белявский, С., *Типичные ошибки при подаче апелляционной жалобы*, "Вестник Высшего Хозяйственного Суда Республики Беларусь", 2009 г., N 16.

56. Валдайцев, Д., Ясницкая, Ю., Апелляционное обжалование. Становление новой стадии хозяйственного процесса в Республике Беларусь, "Вестник Высшего Хозяйственного Суда Республики Беларусь", 2006 г., N 17.
57. Самолюк, В., Вышкевич, А., О введении апелляционного производства по гражданским делам "Судовы весник", 2005 г., N 1, p. 16.
58. Рихтер, А.К., О полной и неполной апелляции, Журнал Министерства юстиции. СПб., 1907. № 3.

Practica judiciară :

59. Decizia colegiului economic al Curții Supreme de Justiție prin, nr.2re-71/2006 din 09.02.2006.
60. Decizia Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 17.12.2008 pe dosarul nr. 2ra-2193/2008.
61. Decizia Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 18.03.2009 pe dosarul nr. 2.r-99/2009.
62. Decizia Colegiului Civil al Curții de Apel Chișinău din 12 mai 2009 pe dosarul nr. 2a-1399/09.
63. Decizia Colegiului Civil al Curții de Apel Chișinău din 04 iunie 2009 pe dosarul nr. 2a-2131/09.
64. Decizia Colegiului Civil al Curții de Apel Chișinău, nr. 2a-2475/09 din 16 septembrie 2009 pe dosarul nr. 2a-2475/09.
65. Decizia Colegiului Civil al Curții de Apel Chișinău din 17 septembrie 2009 pe dosarul nr. 2a-2252/2009.
66. Decizia Colegiului Civil al Curții de Apel Chișinău din 02 decembrie 2010 pe dosarul nr. 2a-3024/10.

Surse internet:

67. <http://ca.justice.md/files/file/Curtea%20de%20Apel%20Chisinau/Nota%20inf%20civ%209%20luni%20CA%20Chisinau%202010.pdf>